

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átvéve:</i>	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
<i>Vidékre postán szállítva:</i>	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apácza u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 28.

A szeretet a szenvedésnek.

Nincs valami szebb, emberhez méltóbb, mint mikor az ember, akit Isten kegyelme földi javakkal áldott meg, leereszkedik szenvedések és nélkülözések közt élőhöz, abban embertársát, felebarátját ismeri fel s résztvevő szívvvel, nemes áldozatkészséggel iparkodik enyhíteni szenvedéseit, gyógyítani sebeit, könnyebbitni nehéz sorsát. Ha azok, akiknek az Isten módot adott ezt gyakorolni, feleslegüknek csak két percetjé, szabad idejüknek csak egy százalékját fordítanak erre, meg lenne oldva a nagy probléma, mely társadalmunkat válsággal fenyegeti.

Napjainkban divattá vált a humanizmus, a jótékonyosság. Napról napra alakulnak a különféle jótékonyági egyletek. Nem tagadjuk, sőt készséggel elismerjük, hogy igen sok áldás jár nyomukban. De ennek a divatos humanizmusnak két nagy hibája van.

Egyik az, hogy rugója nagyon sok esetben gyarlóság. Számít az emberi hiúságra. Sokan csak azért vesznek részt a jótékonyági egyletek működésében, mert — divat. Ha nem is keresik éppen a felhívást, ha nem is kívánják vagy óhajtják, hogy dicsérjék érte, hogy ilyen uton hirnevel, népszerűséget szerezzenek, hanem egyszerűen pártolják a humánus czélú intézményeket, mert szokás, divat. És innét van, hogy az ilyen alapon nyugvó egyletek, ha azoknak pártolása kimegy a divatból, fejlődés helyett tengődnek, elpusztulnak.

Ugyancsak ez képezi a másik hibának is forrását. Mert csak szokásnak, divatnak tekintik a humanizmust, a jót, mit szenvedő vagy szükölködő embertársikkal gyakorolnak, olyan módon nyújtják, hogy pillanatra segítenek ugyan rajta, de arra nem elég, hogy őt nemessítsék, magukhoz emeljék.

Erre csak az isteni szeretetből fakadó áldozatkészség képes.

»A szenvedés tiszteletet parancsol, de a nemes lélek szeretettel hajol ahhoz, akit a földi lét sanyarusága lesújt, hogy azt felemelje. A banális érzélgés üres részvétnyilvánulásokban tetszeleg magának és a világnak; de a szeretetben, mely embert emberhez köt, mely nem ismer számítás, sem érdeket, hanem egészen az önfeláldozásig azonosítja a szenvedővel, e szeretetben valami isteni van. Az Isten helyezte ezt az ember szívébe! — és a ki jótékonyágot gyakorol, az az Isten szolgálatában áll és működik.«

E szavakkal üdvözlé tegnap Budapesten egy igazi humánus intézet saját otthonának felavató ünnepén *Schlauch* bíbornok *József* főherceget. És a főherceg boldognak mondotta magát, hogy Isten parancsát teljesítve a szenvedők szolgálatába állhat.

Ime a lélekemelő példa!

Napjainkban, amikor a rideg önzés és spekuláció a legnemesebb hivatású intézményekre is árnyat vet s a végtelen jutalommal kecsegtető jótettek érdemét is kisebbiti, sokszor teljesen le is rontja, jól esik szívünknek-lelkünknek e fenséges példa.

Mig társadalmunk élén ilyen vezérek

állanak, nincs mit félnünk a fenyegető rémtől. De csak akkor, ha a társadalom követi vezéreit.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 27.

A kihalt, üres müegyetemmel a Múzeumköruton lovasrendőrség néz farkasszemet, a müegyetem minden bejáróját gyalogrendőrök tartják megszállva s a Sándor-utczát rendőrkordon rekeszti el, míg a körül fekvő utczákon lovasrendőrök ólálkodnak.

A ház ajtójában még mindig két rendőrtisztviselő áll s erősen fikszirozzák a Házba menőket, a nem képviselőktől pedig jegyet követelnek felsőbb utasítás alapján.

Az ülés maga a *Rakovszky*-féle szombati interpelláció felett való névszerinti szavazással kezdődött.

Láng Lajos volt az elnök.

A szavazás előtt *Perczel* Dezső belügyminiszter lépett a terembe. Fején a szeméig lehuzott fekete selyemsipka van, mely elföldi egész homlokát. A kormánypárt lelkesen megéljenezte a Holló-párba sebesültjét.

A szavazás eredménye, hogy a Ház 117 szótöbbséggel tudomásul vette a miniszter válságát.

Apponyi a rendszerről.

Ezután következett az indenniti.

Apponyi Albert gróf: A bizalmi kérdéssel nem foglalkozik *Hodossy* beszéde után. Azelőtt *Pulszky* Ágost sem gondolkozott másképp, mert 1886. decemberében *Pulszky* is a bizalmi kérdéssel okolta meg azt, hogy megtagadja az in-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A legújabb rejtély kulcs.

Írta: Kincs István.

A nap még nem szállott alá a Vághnak árvalányhajtermő szirtes kupjára, mikor *Hollósy* Béni szokása ellenére már hazaérkezett. Szokása ellenére történt, mert hát különben ilyen tájban még ott szokott csatangolni a pompás szőlők között. Persze nem egyedül. Mert hát hogy is csatangolna egy kezdő orvosi ember egyedül, meg pláne olyan helyen, hol az érésnek induló szőlőfürtök minduntalan a bort juttatják eszébe s mégis közel távol csak egyetlen csárda nem akad, hol pohára valót szopni is lehetne. Hanem a szép *Torda* lányok kíséretében, no azok mellett persze, hogy megfélekedhetik az életnek soknemű prózai kívánalmairól. A kis hamis Viczia s a kedves, de fejcselű *Elláva* nekivágott volna akár a Szaharának is, pedig hát ott még ritkábban vannak elszórva a csárdák, mint a Vágh oldalában.

A barangolásból máskor fáradtan ugyan, de jókedvvel szokott visszatérni, most azonban egész formája azt mutatta, hogy rosszkedvű és haragos. Az ajtót úgy bevágta maga után, hogy belcsörrent a hosszú kuria minden ablaka.

Édesapja megcsóválta a fejét.

— Mi bajod, gyerek? — kérdezte azután kíváncsian, — látom a tyukszedre hágott valaki.

— Ej! mit! — tört ki bosszusan a fiatal doktor — holnap csomagolok és elmegyek.

— Elmegy?!

— Igenis, hogy el. Betegeim úgy is vagy két hete várnak már rám.

— Ha két hete várnak már, várhatnak még egy hónapot. Mig várnak, addig nem patkolnak el.

— Csak hagyja azt, édesapám, nekem hiszen csöpp kedvem sincsen most tréfálkozni.

— És mi vadította meg egyszerre úgy a kedvedet, ha szabad kérdeznem?

— Az, hogy nem leszek többet senki boldondja.

— Hát eddig az voltál?

— Az voltam, igenis, valóságos futó boldondjuk voltam. Hanem megálljatok komiszok! — itt ököltre szoritotta kezét.

Az öreg mosolyogni kezdett.

— Vagy úgy? — kiáltott föl kisimult homlokkal, mert hát nagyobb veszedelemre volt elkészülve — hiszen te a lányokról beszélsz? Béni keserűen biczentett a fejével.

— Aztán mi főbenjáró dolgot követtek el?

— Hiszen éppen az a baj, hogy nem követtek el semmit.

— Vigyázz, fiam, — figyelmeztette Bénit az apja — józan észszel beszélj.

— Az eszemet, hála Istennek, még nem vesztettem el.

— De elvesztetted a szivedet?

Béni keserves zavarral nézett föl az öregre.

— Lám, lám — folytatta *Hollósy* Sándor — s mégis azt mondd, hogy azok a lányok nem követtek el semmit, ha egyszer a szivedet is elvitték már. Aztán melyik volt a zsi-vány a kettő között? Miczi? vagy Ella?

— Hát tudod, apám — vette föl vontatottan a szót Béni — magunk között legyen mondva, szeretem Ellát. Nem tehetek róla, mióta láttam, talán az első pillantástól kezdve bomlott vagyok utána. Azért is voltam olyan jó boldondjuk annyi időn keresztül. De most már látom: annak a leánynak sincsen szive, nem tud érezni, mert ha tudna szeretni, akkor már régen megértett volna. Még oly óvatosan közeledjem is hozzá, figyelmemet tekintetbe se veszi, vagy szántszándékkal nem akarja észrevenni. Folyton veszekedik velem, a hol csak teheti mindig belém köt s ha látja, hogy vérig sértett, hogy dühössé tett, akkor majdnem a nyakam közé esik, csak azért, hogy közelebb legyen a fülemhez s jobban beleharsoghassa azt a bántó nevetését, kaczagját. Türttem, mondhatom sokáig türtem, szenvedtem mellette, de most betellett a mérték Mit üldözzen szerelmemmel, ha egyszer nem tud rokonszenvezni velem? Mit tegyek a társasága után, ha nem tud kiállani? Menekülni akarok, érzem, menekülnöm

demnitit. Nem foglalkozik vele, mert az doktori értekezés ama nagy kérdésekkel szemben, melyek most a helyzetben uralkodnak, nevétség lenne. Mikor a legkülönbözőbb pártok részéről száz képviselő egyenesen tervezetlenül megalakultnak, fikciónak jelenti ki a törvényhozást, akkor fölösleges a bizalom és bizalmatlanság kérdésén elmélkedni. A parlament leghatásosabb fegyverét ki nem adhatja kezéből addig, amíg maga bele nézhet a kiegyezési kérdések tömegébe.

A helyzet rendkívüli, e veszélyes és válságos állapotára akar rámutatni. A kormány elsősorban a *kormány elnöke* ellen indult. Ez bók is lehet Bánffy számára, mert így tűnik föl, hogy körülötte csoportosul minden. Mintha ő lenne az az egyéniség, aki egy korszakot képvisel. Igaz, e korszak rendszerét képviseli ő, de reméli, hogy a miniszterelnök lesz-e huszonkét éves rendszer utolsó képviselője. (Tetszés.) Ez a rendszer semmitől sem irtózott annyira, mint a jogok és kötelességek precíz körvonalozásától, mint a polgárok szabadságával szemben, a felelősségek és illetékességek pontos meghatározásától, hanem — és pedig nemzeti politika jelszavával — mindig diskreczionális hatalmat követelt. Ha az utókor csak a *főispáni* intézményt, melynek minden hatalmat megadtak, felelősséget pedig semmit, kivéve, azt, hogy a kormánynak tessék megtalálja, mint valamely mammut csontból, ebből az egyetlen leletből rekonstruálhatja azt az egész rendszert, melyet Tisza Kálmán alapított. (Úgy van) Ez a rendszer beláthatatlan időkre megörökítette egy párt hatalmát, a pártérdek uralmát, megmérgezte az egész közéletet s mely nem ismert el semmi érdemet, ha a pártérdekbe nem illeszkedett. Ez a rendszer sikerült. Miután minden magánvállalatnak halála volt az, ki az uralkodó pártot nem szolgálta, miután mindent *érdekkörébe* vont, ez a rendszer gyöngeségből erőt merített és megerősödött. Egyetlen egyben tört meg e rendszer a polgárok ellentállásán, egy magasztos időben, a véderő víta idején 1889-ben, mikor a hatalom birtokosai kissé könnyelműen számoltak erejükkel. Tisza

kell. Szívem talán sajogni fog bele, hanem az idő majd csak behegeszti az én sebemet is, habár a szerelmet nem fogja keblemből kilophatni soha.

— Es szóltál már Ellának végtelen szerelmedről? — kérdezte az öreg Hollósy egészen neki komolyodva.

— Mit szóltam volna? — ha egyszer látom, hogy úgy sem kellek neki? Ki csak nem nevettem magamat?

— Te süsü! — mordult fiára az öreg helyéről föl pattanva, — sokat tanultál, hanem hát a legegyszerűbb közös teremés nevéte ki fog minden indományodon. Te a nőket persze ideális fölfogásban valami rettentő nagy találynak, vagy rejtélynek képeled; pedig hát tévedsz, nagyon tévedsz. Vagy ha csakugyan rejtélyek ők, akkor az Uristen majdnem minden embernek nyomott a markába egy kulcsot, mely biztosan utat nyit valamennyihez.

— S az a kulcs? — kérdezte Hollósy a fejét fölítve.

— Megmondom ha visszajövök, — felelt az apa s mosolyogva ment ki az ajtón. Nem volt oda félóraig s megint megjelent az ajtóban.

— S az a kulcs? — tette föl neki fia újból a kérdést, mely fölött úgy látszik, morfondirozott.

— Az a kulcs a házasság: most jövök Tordáéktól, megkértem számodra Ella kezét, a szülők persze kész örömmel adták mindjárt beleegyezésüket, a leány pedig . . .

— Nos a leány? — tört ki izgatottan Hollósy Béni.

— Nos igen, a leány pirulva mondotta ki az igent.

rendszere e bukása után nemsokára távozott s utána jött a Szapáry—Wekerle korszak.

E férfiak tartalmasabb, ideálisabb politikával akarták a közéletet felfrissíteni, de azt a hibát követték el, hogy az itt megcsontosodott parlament oligarkiával akarták azt kivívni. S csudálatos, Wekerle Bánffytajánlotta utódjának s a nemzet ezt szóltanul tűrte. Es ezzel visszaértünk egy *Tiszánál rosszabb, sivárabb helyzetbe*. A Bánffy kormány már nem tartja szükségesnek azt, a mit a Tisza kormány még szükségesnek látott: a *mértéktartást a roszbán*. (Zajos helyeslés az ellenzéken.) E rendszernek csakugyan kimagasló képviselője a miniszterelnök. Az egyetlen, amivel nem joggal dicsekszenek, a katonai oktatás kérdése, de már az ellen, hogy a nemzet és király közt való bizalom és egyetértést helyre állítottak, tiltakozik. Félreértés volt a nemzet és korona közt, de ha a lappangó félreértéseket megakarják szüntetni, alkalmas-e arra az, hogy a nemzetnek az 1867 XII. törvényezikben biztosított jogot elhomályosítsák? Vajjon, hogy a rendszert mindig azonosítják a koronával? Pulszky részéről csak műcsodálkodás volt az, hogy az ellenzék a királyhoz fordul, a kormány elbocsájtása dolgában. Hiszen a király nevezi ki s bocsájtja el a minisztereket. (Zaj jobbról. Mezei Mór: Ez abszurdum.) Valóságos *parlamentli botrány* volt az, hogy a minap a klubban a miniszterelnök a koronára hivatkozott.

A felirat két vádja.

Az a korona érintetlen nimbuszának megtámadása, a korona belevonása a pártharcokba. Minden kiengesztelhető vonás nélkül áll előtte a felirat két vádja: az *alkotmány alapjának megrendítése és a kiegyezésben való bujkálás*. Pulszky kényelmesen végez a *pénzkérdéssel*, szerinte semmi nagy dolog nem történik meg pénz nélkül. (Derűtség.) Pulszky hivatkozott a német szociálistákra, hogy azok is költenek a választásokra. Jól van, tegyük úgy mint a német szociálisták, *számoljunk be a pénzzel*. Mert a német szociálisták lapjaikban az utolsó krajczárig beszámolnak. A miniszterelnök elismerte, hogy költött, de a pénz nagyságáról nem nyilatkozott. Ha oly vádakkal szemben, melyek itt elhangzottak, a miniszterelnök hallgat; tessék viselni a gyanút, a vádat. Még világosabb a beismerés a *hatalmi visszaélés* dolgában. A Dezsőffy-ügy egy eset ugyan, de hiszen ezt az esetet a miniszterelnök helyes eljárásnak mondta és kijelentette, hogy azután is e példát fogja követni. Tisza István volt a beszéd interpretora. Tisza István szellemes és nagy humorista. Csak egy Tolsztoj tudná a lelkiállapotokat úgy festeni a mint Tisza István a miniszterelnök lelkiállapotát festette. Tisza István szerint *Bánffy magánkivül volt, hogy akadt egy főszolgabíró*, aki csak pár percig is elhitte róla, ki Szolnok-Dobokában annyi jelét adta annak, hogy skrupolozusa igazságos és hogy politikai befolyását mindig saját maga ellen, az ellenfél javára használta föl (zajos derűtség) hogy reá hatalmi pressiót akar gyakorolni, holott azt a szelid nyomást, mely szóba került, csak úgy értette, hogy *szeliden hezet szorít vele*. (Zajos derűtség és taps az ellenzéken.) Pulszky már másképp interpretált. Szerinte Bánffy csak mint pártvezér intézkedett. Joga volt vele úgy beszélni, ahogy beszélt, mint egyszerű pártvezérnek. Ezek azok a visszaélések. Ezeket eddig eltagadták. Most történik először az, ami a világ semmi parlamentjében nem történt meg, hogy a visszaélést kormányzasi *elvnek* proklamálták. És ilyenkor az ellenzék szerepe nem

egyéb mint fikció, mint a hatalmi visszaéléshez való statisztaság, mint az ál exkormányosság formája, föntartásának segítése, magától előáll az a kérdés, nincs-e itt az idő a visszavonulásra? (Általános mozgás)

Ő, aki egész életét a parlamentnek szentelte, aki e légkört szerette, ő is *valóságos megváltásnak tekintené e pillanatot*, mikor kötelességesség nélkül innen távozhatnék. (Viharos tetszés.)

Egy nagyszerű parlament ülhet itt össze, melyet a *kormány kirendel*. Ez elkészeredés jogosult. Hányzik innen minden erkölcs, tartalom, mely eljutott a nihil legvégső fokára úgy, hogy *az orosz nihilistákat bátran be tehelne ide ültetni*. (Tetszés balról.)

Visszatartja azonban az ellenzék a kötelesség mely a *kiegyezés kérdéseiben* rája várakozik. Bánffytól az ellenzék tudta, mit várhat, ismerte multját. A nemzeti kegyelet megsértését használta emelkedése rugójául is. De mindjárt kormányzása elején *három oly pótválasztást* csinált, melyek fölbátorították az országot. Ennek a kezdetnek ellenére a millennium alkalmával szóló feléje nyújtotta kezét békére s nem kívánt egyebet, mint a kuriai bíraskodást a választások dolgában. A miniszterelnök a feléje nyújtott jobbot elfogadta, politikailag kihasználta és az ellenérteket, a kuriai bíraskodást *ravasz* fondorlattal elejtette. (Zajos tetszés.) Ha kívánják, kissé szellőztetem a kulisszák titkait. Jött a kiegyezési provizórium az 1898 I. t.-cz. megalkotása.

Az ellenzék ismét csak azt kívánta, hogy a létező alkotmányos közjogot a kormány tisztelje. Tudta a miniszterelnök, ha világos biztosítást nem ad, az ellenzék teljes erővel ellene fordul. A miniszterelnök a biztosítást megadta, s a nemzeti-párt, bárha ugyanakkor legádázabban is üldözték országszerető hivatást, mely nyílt megszegése a kétoldalú megegyezésnek, mikor pedig most megkérdik tőle, állja-e a megállapodásokat, mely hallgatás a felelet. A miniszterelnök *kétszer szegte meg* az ellenzékkel való politikai megállapodást. (Úgy van.) A miniszterelnök avval *elvágtatott annak utját, hogy ellenzék vele érintkezhessek*.

Ivánka: Mert nem tisztességes.

Az elnök rendreutasítja Ivánkát.

Polónyi: Éljen Ivánka.

Az elnök rendreutasítja Polónyit.

Kitartani a küzdelemben.

Apponyi: Az ellenzéknek azonban kötelessége megvédeni azt, amiért az egész országgal szemben szavatolt.

Nem teheti le a fegyvert addig, a míg teljes biztosítékot nem kap arról, hogy létesül az, a miben a többséggel megállapodott, a mit a tuloldal is elfogadott, a mi a törvényben is benne van. (Zajos tetszés.) És ha küzdeni kell azért, a mi a törvényben van, nincs e itt fölvetve a parlamentben a *lét és nem lét kérdése*? Az ellenzék nem akarja meggyőződését a többségre kényszeríteni. A felirat nem is kívánja azt. *Az önök kebléből alakuljon kormány*, — kiált át szóló a jobboldalra, melylyel megállapodásokat köthetünk (Mozgás a jobb oldalon.) Hegedüs arra hivatkozik, emlékezzünk meg arról, hogy *magyarok vagyunk*. Megemlékezett-e arról a többség, amikor itt azt panaszták, hogy ezeket fosztanak meg szavazatuktól, hogy lovassággal verik szét a választókat, hogy a közigazgatás üldözi az ellenzéki választókat? Nem akadt egy ember sem a többségben aki felállt volna s csak egy ezetben azt mondta volna: *Magyarok vagyunk*,

ne hagyjuk testvéreinket (Viharos tetszés.) Szól a törvényhatóságokról.

Végül percekig tartó taps között ajánlja a feliratott, melyet ha el nem fogadnak, határozati javaslatot terjeszt be az indemnitati ellen. (Frenetikus hosszas taps. Szónokot számosan üdvözlök.)

Bánffy Dezső miniszterelnök az ellenzék viharos: mondjon le! kiáltások között ajánlja, hogy tartsanak 6 vagy 8 órás üléseket.

Polónyi Géza: Ez indítvány?

Bánffy Dezső br: Nem, csak ajánlat.

Utolsó szónok **Mezey** Mór.

Ülés vége 2 óra után.

A budapesti Poliklinika épületének ünnepélyes megnyitása.

Szép s díszes közönség gyűlt egybe f. hó 27-én d. e. 11 órakor a Poliklinika hársfa-utcai új épülete egyik nagy termében, mely déli növényekkel, perzsa szőnyegekkel volt díszítve.

Pontban 11 órakor érkezett meg **József** főherceg, mint az intézet védnöke. Jelen voltak még dr. **Schlauch** Lőrincz bíbornok-püspök, herceg **Lobkovitz**, br. **Bánffy** Dezső miniszterelnök, dr. **Wlassics** Gyula miniszter, **Halmos** főpolgármester, **Tótfalussy** Béla erzsébetvárosi plébános, dr. **Müller**, rókus-kórházi főigazgató, dr. **Lichtenberg** Kornél, dr. **Eröss** Gyula, gróf **Szapáry** István, gróf **Apponyi** Albert, dr. **Falk** Miksa, **Rudnay** Béla főkapitány, **Baunhorm** L. műépítész, **Pálffy** Daun hercegnő, **Csáky** Albinné stb.

József főherceget a teremben dr. **Schlauch** Lőrincz bíbornok üdvözlötte a következő beszéddel:

Fenséges cs. és kir. Főherceg és Védnök Ur!

Aldva legyen Fenségednek első lépése e szerény hajlékba, melyet a szeretet a szenvedésnek emelt. A szenvedés tiszteletet parancsol, de a nemes lélek szeretettel hajol ahhoz, akit a földi lét sanyarúsága lesújt, hogy azt felemelje. A banális érzélgés üres részvénytülvánulásokban tetszeleg magának és a világnak; de a szeretetben, mely embert emberhez köt, mely nem ismer számítás, sem érdeket, hanem egészen az önfeláldozásig azonosítja a szenvedővel, e szeretetben valami isteni van. Az Isten helyezte ezt az ember szívébe! — és a ki jótékonyt gyakorol, az az Isten szolgálatában áll és működik.

»Szeresd felebarátodat mint önmagadat« mondja az Ur. Intézetünk ezen mondatnak varázsa alatt dolgozik és a midőn Fenségedet, mint jótékony egyletünknek magas védnökét mély tisztelettel üdvözljük, azon isteni ihlettől áthatott emberbarátot üdvözljük, a ki átérti és átérzi mindazt, amit fájdalomnak nevezünk, a ki kész mindenül segíteni a hová a szeretet hív és áldásos kezeit a sebre tenni, ami fáj.

Fenségednek mai kegyes megjelenése korszakot alkotó lesz intézetünk nézve. Szerény működésünk hatványozottabb lesz ezután, mert azon magas kegy, melylyel ma intézetünket hivatalosan megnyitni méltóztatik, mindig intő szózat lesz: *hogy mennyire kell szeretnünk szenvedő embertársunkat.*

Isten hozta császári és királyi Fenségedet!

Erre a főherceg az ő megszokott kedves modorával megköszönte a fogadtatást, mondván:

Fogadja Eminentiad legőszintébb hálámát s köszönetemet ama szép szavakért, melyekkel engem fogadni méltóztatott. A keresztény vallás első főparancsa, hogy szeressük az Istent mindenek fölött; a második pedig, hogy szeressük felebarátainkat, mint önmagunkat. Legszebb jelet adták ennek ama fáradhatatlan férfiak s gyöngéd nők, kik eme eszmét megvalósították, a felebaráti szeretet vezette őket s szavuk visszhangra talált. Boldognak tudom magamat, hogy ezen intézet védnöke lehetek. Az egészség a legdrágább s legbecsesebb e világon, ezt visszaadni a szenvedőknek van hivatva ez intézet. A jó Isten bő áldása legyen rajta. (Éljenzés.)

Majd dr. **Lichtenberg** Gyula, a Poliklinika elnöke tolmácsolta az intézet háláját azok iránt, kik ágy alapítványaik, segélyeik, támogatásuk által lehetővé tették az intézet létesítését.

A beszédet követő éljenzés elhangoztával **Zichtenberg Kornél egy. tanár**, a kinek kezdetől fogva oroszlanrésze volt az intézet megalapításában és fejlesztésében, ezeket mondta:

Császári és Királyi Fenség!

Mélyen tisztelt ünnepi közönség!

Ha igaz, hogy az emberi élet legszebb tüneménye, midőn magas méltóság humanus érzelmekkel, pilantropikus ténykedéssel párosul. A Poliklinika történetében örökké emlékezetes fog maradni az a nap, melyen Fenséged ezen kórház megnyitási ünnepélyén megjelenni kegyeskedett. Ezen nap a jótékonyt hereismusának ünnepélye, azon jótékonyt, mely létrehozta a kenyér és hal megsokeasodásának evangéliumi csodáját, a melyben megnyilatkoztak a szivjóságnak minden szépségei és a melynek hatása alatt lelkes magyar hölgyek lángoló szavai felmelegítették a közönyt, a részvétlenség, az önérdék hideg márványát.

Azért hódolattal üdvözölhetem Fenségedet első sorban, mint akinek teremtő szavára és egyenes kívánságára emelkedett fel ezen ház; üdvözölhetem a magas kormányt, melytől erkölcsi és anyagi támogatásra talált fejledező intézetünk; üdvözölhetem Budapest főpolgármesterét, mint a székesfőváros adakozó közönségének képviselőjét; üdvözlöm a közöshadserget, a honvédség, a tudomány, a politika, a társadalmi élet itt megjelent jeleseit, kik elhozták rokonszenveiket s élvezik az ünnepély fényét és díszét.

A mai ünnepély ékesszólóan bizonyítja, hogy a Poliklinika hazafias és üdvös volta, mint keltett széles körökben érdeklődést; mint ment át annak haszna a köztudatba; mint járult hozzá ezen kórház építéséhez a társadalom minden rétege; mint emelkedett a bizalom; mint nőtt. a munka és siker.

Ezen fényes eredmény nem a véletlenség műve, szülte azt az eszme ereje, az eszmének magasztossága; ez volt szerencsénk és érdemünk. Az eredmény továbbá a kitiünően működő szervezetnek köszönhető. De a szervezet csak keret, melyet betölteni, utirány, melyen haladni kell. Ezen haladtak a Poliklinika élén álló azon nagylelkű hölgyek és férfiak, kik a Poliklinika szolgálatába szegődtek. Ő Eminentiaja dr. **Schlauch** Lőrincz bíbornok-püspök, gróf **Csáky** Albinné, a hölgybizottság elnöke, az egész hölgybizottság bájos serege, gróf **Szapáry** István, dr. **Folta** Miklós, gróf **Apponyi** Albert, **Hieronimi** Károly és dr. **Sámuel** Lázár és ezekkel haladt az egész igazgatótanács.

Fogadják ez ünnepélyes alkalommal, midőn megpihentünk törekvéseink egyik pontjánál, midőn

e kórház eredményének magaslatáról a meghatottságig hálás szívvel pillanthatunk vissza a multa, fogadják mindannyian hódolatunkat és köszönetünket.

A hol tervet érlelni, vállalkozást végrehajtani, a Poliklinika érdekeit képviselni kellett, ott voltak mindenütt szívük és elméjük munkájával és a hol a Poliklinika eszméje egymagában sem győzedelmeskedett a közönyt, ott latba vetették befolyásukat és egyéniségüket. Legyen jutalmuk azon léleknek édes öntudat, hogy jót tenni fájdalom csillapítása által, könnyeken keresztül Istent imádni a legmagasabb megnyilatkozása a vallási érzületnek.

Még egy fontos tényező segített hazafias tevékenységünkben. Egy prometheusi szikra, mely gyújtotta a részvét lángját, a székesfőváros közönségének szívében. Ez a prometheusi szikra — a székes főváros sajtója!

Amidőn vele szemben is lerőjük köszönetünket a mellett teszünk tanuságot, hogy teljes tudatában vagyunk azon szellemi, erkölcsi és anyagi erők értékének, melyek a Poliklinikát táplálják és éltetik.

Császári és királyi Fenség. Mélyen tisztelt ünnepi közönség!

Igy találkozott női jóságos lelkesedés és férfias komolyság a felebaráti szeretet pólusánál, a melyből kisugárzott az irgalom aranszállain a hit, remény és szeretet ezen stylum.

A szív ezen hármasszentségének symboluma alatt nyílt meg tehát kórház, e szegény betegek számára, lengjen fölötted és uralkodjon benned azon szellem, melynek keletkezésed köszönhető; légy hirdetője egy áldásos és vigasztaló orvosi ténykedésnek, mely a szegények ezreinek ajakáról imaként száll fel az Égbe azokért, kik segítették létesíteni; és legujabb forrása az erőnek és kitartásnak, hogy felbuzdulva a multakon a jövőben is gyakorolhassuk a legszebb erényt — a felebaráti szeretetet.

Dr. **Eröss** Gyula titkár az intézet rövid történetét ismerteti. 15 évvel ezelőtt hét orvos-egyletemi magán-tanár alapította két czélből.

Első czélja volt, hogy szegény betegek ingyen orvosi segélyben s gyógyszerben részesüljenek, a 4 első évben az alapító orvosok a költségeket sajátjukból fedezték. 1887-ben egyesülletté fejlesztették **József** cs. és kir. főherceg védnöksége alatt, s a társadalom áldozatkészsége mellett azon igyekeztek, hogy ne csak a bejáró betegeket gyógykezeljék, hanem, hogy az ápolást igénylő betegeket is elláthassák. Ezen törekvés tetet öltött midőn 1895-ben 75 ezer frton e telket megvették s 60 ezer frton ez épületet emeltették, 25 ezer forintot berendezésre fordítottak, ez azonban annyira kimerítette az egyletet, hogy az 50 ágy helyett, jelenleg csak 24-et tud ellátni. 2 kórházi szoba az jobb időnkig üresen fog maradni.

A másik czélja a tanítás, eddig kétszázötven ezer beteg vette igénybe a segélyt s négyezer orvos növendék hallgatta a tanárok előadását, így felelt meg kettős czéljainak.

Majd **Márkus** főpolgármester megköszöni a budapesti fő s székfőváros nevében az intézet létesítését azoknak, kik ez intézet létesítéséhez hozzájárultak. Biztosítja továbbá az intézetet, hogy a fővárosi tanács továbbra sem zárkózik el támogatásától. Legyen áldás e hajlékon, legyen áldás mindazokon, kik itt gyógyulást keresnek és nyujtanak.

Végül **Szapáry István** gróf megköszönte Ő Fenségének magas megjelenését s dr. **Eröss** titkár vezetése, kalauzolása mellett az intézet összes helyiségeit megszemlélte a közönség, a főherceggel együtt.

Érdekes jelenet volt, midőn a főherceg a laboratoriumhoz ért, kérdé tőle **Schlauch** bíbornok:

— Fenséged ide is be mer menni, itt baczi-lusokat tenyésztenek?

— Be merek én menni, — mondá a főherceg — hisz nem félek, akár megeszem az összes baczi-lusokat.

Mindenkinek feltűnt, hogy milyen keresztény szellemű szép beszédet mondott a főherceg, sokan kérdezték, hogy talán olvasta, pedig csak úgy rögtönözte hirtelenében.

A kórház ápolói teendőit 7 franciskana nővér teljesíti, kiknek anyaházuk *Budán* van. Svájcából jött az első ház Magyarországra s itt most külön anyaházat alkottak.

Érdekes városi ügyek.

— A pénzügyi szakbizottság ülése. —

Nagyvárad város pénzügyi szakbizottsága tegnap délután folytatólagosan tárgyalta a véleményezés végett hozzá áttett ügyeket.

Jelen voltak: Dr. Bulyovszky József elnök, Némethy Károly, dr. Molnár Imre, Hlatky Endre, Ragány János, Farkas Izidor, ifj. Rimler Károly, Hegedüs Géza, Komlóssy József, Bordé Ferencz, dr. Várady Zsigmond, Ternyey Antal, Dus László, dr. Hoványi Géza, Déry János, Busch Dávid és Szűts Dezső jegyző.

A fogyasztási adó.

Első sorban Pozsony város feliratát tárgyalta a fogyasztási adó ügyében. Pozsony város mellőznie kéri a városi pótdadókat, azonban az eddigi jövedelem arányában kér kártalanítást az államtól.

Bordé Ferencz tanácsnok ellenkező véleményben van. Javasolja, hogy írjon fel Nagyvárad városa a pénzügyminiszterhez, kérje, miszerint a városi fogyasztási adók ne ejtessenek el, hanem éppen terjesztessenek ki az egész országra és pedig egyenlő összegben, hogy így a szabad forgalom biztosítva legyen.

Dr. Molnár Imre és Ragány János a pozsonyi feliratot pártolták, míg Némethy Károly a Bordé Ferencz javaslata mellett foglalt állást.

A Bordé javaslatát fogadta el a bizottság.

A szikviz-adó felemelése.

Nagyvárad még nem ment ugyan annyira mint Pécs s az ecetet nem adóztatta meg, azonban nemsokára még tul is tesz Pécsen a polgárok megterhelése tekintetében.

Eddig az egy krajczár értékű szódaviz után 100% adó, azaz 1 kr. volt kivétel.

Bordé tanácsnok most még 1 kr. újabb adóval akarta megterhelni.

Ifj. Rimler Károly főkapitány ellenzi a szódaviz újabb megterhelését, mert az főleg a szegény népet sújtaná.

Dr. Molnár Imre, dr. Várady Zsigmond és Farkas Izidor szintén az aránytalan magas adóemelést ellen szól, míg Komlóssy József az adóemelést mellett érvelt.

A többség azonban elejtette az adó emelését.

Nem szaporítják a vásárokat.

Szalárd községben eddig évenként 2 országos vásár volt s most újabb 2 nagy vásár engedélyezését kéri a község előljárósága. Az iránt keresték meg Nagyvárad városát, hogy a vásár engedélyezésbe adja beleegyezését s azt pártolja.

Bordé Ferencz előadó a kérelem pártolását javasolja, de ezzel szemben a polgármester a kérelem elutasítását indítványozta, tekintettel a kereskedelemügyi miniszter egy nem régen kiadott rendeletére, a melyben a vásárok megszorítását ajánlja a keresk. és iparkamárának.

A polgármester indítványát fogadták el.

A vidéki városok érdekében.

Győr sz. kir. város pártolás végett megküldötte a kormányhoz intézett feliratát, a melyben kéri, hogy a fővárosnak nyújtott kedvezményekben a vidéki városokat is részesítsék a törvény megváltoztatása által.

A míg ugyanis a főváros adómentesség s más czímen számtalan előnyöket élvez, a vidéki fejlődő városoknak alig nyújt valami ked-

vezményt az állam s ezek teljesen magukra utalva teljesítik fontos missiójukat.

A győri felirat pártolását véleményezi a szakbizottság.

A helyi ipar támogatása.

A nagyvárad iparosoknak a városi munkálatoknál nyújtandó előnyök tárgyában alkotott szabályrendeletet Komlóssy József gazd. tanácsnok terjesztette a bizottság elé, s annak igen sok szakaszát kifogásolta.

A legérdekesebb a szabályrendelet-tervezet azon szakasza, hogy 10,000 frtig terjedő munkánál az esetben is a helybeli iparosok nyerjék el a munkát, ha 4%-al, 10,000 frton felül pedig ha 2%-al drágább is, mint az idegen vállalkozó. Kívánja továbbá, hogy az építkezéseknél szakaszonként adassanak ki a munkálatok.

A szabályrendelet-tervezetet tárgyalás végett kiadták az árverelő-bizottságnak.

A közpénzek kötvényezése.

A főszámvevő javasolta, hogy ezután a pénzügyintézetekben elhelyezett alapok, s más közpénzek csak a polgármester vagy a tanács utalványára fizethetők ki.

Bordé Ferencz ellenzi ezt, mert sok bizonyalomra adott okot s a forgalom gyors menetét gátolná.

Ragány János és dr. Hoványi Géza pártolják a javaslatot, de az állami papirokat ki veszik a kötvényezés alól.

A bizottság elfogadta a főszámvevő javaslatát a betétekre, a rendes letétekre, azonban az ideiglenes letétek kötvényezését nem véleményezik.

A kereskedelmi iskola segélyezése.

A nagyvárad keresk. Csarnok, mint a felső kereskedelmi iskola ez idő szerinti tulajdonosa évi 1500 frt segélyt kér Nagyvárad városától. Az iskolát eddig is segélyezte a város.

Bordé Ferencz előadó a kért segély megadását javasolja.

Dr. Hoványi Géza a Csarnok kérelmének pártolását óhajtja, különösen most, mikor a kezdet nehézségével küzd az iskolát fenntartó egyesület. Legalább egy évre adják meg a segélyt, mert aztán valószínűleg államsegélyt ad a miniszter.

Ragány János szintén a segély megadása mellett van, de mivel most nincs rá fedezet, az ügyet elhalasztaná a jövő tavaszra.

Farkas Izidor a segélyt már most megadná és pedig az előre nem látható kiadások terhére. Ha a Csarnok nem tartaná fenn az iskolát, Nagyvárad városának kellene azt fenntartani.

Déry János ez idő szerint nem szavazná meg a segélyt, mert arra nincs fedezet.

Dr. Molnár Imre pártoló hozzászólása után a szakbizottság javasolja, hogy már most adja meg a város a kért segélyt az előre nem láttott rovatanak terhére.

Még egy újabb teher.

A városi tanács a Vadalmásból hordott földet és a Körözsből hordott kavicsot és homokot is megakarja adóztatni, vagyis, minden szekér föld, kavics vagy homokot pénzért akar adni.

A bizottság már a multkor tárgyalta az erről készült szabályrendeletet, s visszaadta a tanácsnak, mert azt véli, hogy a kezelés és ellenőrzés felemésztene a jövedelmet.

Komlóssy József most újból kidolgozta a szabályrendeletet. E szerint a szekerek általános összeget, évi 10 frtot fizetnének, míg a magánosok kocsinkint fizetnének 8—20 kr.

Ifj. Rimler Károly határozottan ellenzi a szabályrendeletet. Sajnos, hogy a város olyan módhoz fordul, a mely a legszegényebb népet érinti. Legtöbb kavicsot a városnak szállítanak s mivel a szekeres a megrendelőn veszi meg a díjat, a város fizetné a kavics és homok árát. A Körözs meder tulajdonjoga sincs rendezve és ezért sok kellemetlenség lenne. Indít-

ványozza, hogy a szabályrendeletet vegyék le a napirendről.

Dr. Molnár Imre szintén ellene szól a szabályrendeletnek. Más városban még kedvezményekkel emelik az építési kedvet, itt meg akadályokat gördítenek eléje.

Dr. Hoványi Géza szükségesnek tartja azt hogy a mederben kijelöljék a helyet, ahonnét a kavicsot hordhatják.

Déry János a földet is ingyen akarja adni. Még többek hozzászólása után a szabályrendeletet azon módosítással fogadták el, hogy a kavics és homok-hordásért fizetni nem kell, ellenben a sárga földért igen. Így alakítja át Komlóssy József a szabályrendeletet.

*

A járda készítés és költségeinek mikénti fedezéséről alkotott szabályrendeletet nem vették tárgyalás alá, hanem kinyomatják s kiosztják a szakbizottság tagjai között

*

A borfogyasztási adó kezelése.

Az ülés végén dr. Hoványi Géza felvesztette a borfogyasztási adónak a kezelését újévtől. Az ellen szól, hogy ezután nem akarnak a magánborfogyasztókkal és termelőkkel kiegyezni, hanem tételenként akarják a borfogyasztási adót kezelni. Ez rendkívüli nagy apparatust igényel s igen sok zaklatással jár.

Többen szóltak a kérdéshez, azonban érdemleges határozatot már csak azért sem hozhattak, mert még a törvény sincs meg. Eyszerűen kiadták a tanácsnak, hogy tanulmányozza a kérdést.

Ezzel az ülés véget ért.

Vinkler püspök Nagybánya diszpolgára.

Nagybánya szab. kir. bányaváros hat előkelő polgára érkezett szombat délután városunkba, hogy Nagybánán 1898 június hó 22-én tartott közgyűlés határozata szerint Vinkler József cz. püspök számára a diszpolgári oklevelet elhozzák és ünnepélyesen átadják.

A küldöttség a Rimanóczy szállodába szállt, azon három napra, melyet városunkban töltött.

Vasárnap délelben tizenkét órakor ment a küldöttség Vinkler püspökhöz és pedig Gellért Endre városi főjegyző, Moldovány László bankigazgató, földbirtokos, dr. Harácsék Imre ügyvéd, Thurzó Ferencz városi levéltáros, Dobrovolszky minorita rendű házfőnök, Kamaráth Gyula posta és távirtda főnök.

A diszpolgári oklevél, melyet magukkal hoztak, nemes egyszerűségében is, pompás kivitelű. Vörös selyem tokban nyújtották át a pergamen lapot, melyen legfelül Nagybánya látképe van rajzolva művészi kivitelben, a baloldalon a magyar czimer, alatta az ósrégi időből fenmaradt Sz. István torony képe, bányászati emblemák s a város két fő gazdasági termékének szimboluma, szőlő fürt és gesztenye erdő rajza.

Az okmány szövege így hangzik:

Mi Nagybánya ősi néven Asszonypatika sz. kir. bányaváros polgármestere, tanácsa és képviselő testülete adjuk tudtára mindenkinek, hogy alulirt napon tartott közgyűlésünkben Mélt. és főd. Vinkler József saredicai cz. püspök, nagyvárad: I. sz. kanonok Úrnak városunk iránt tanusított nemes áldozatkészségét tekintetbe vévén és polgári erényei iránt a megérdemelt elismeréssel adózni óhajtván: Ős elődeink dicséretes szokásához képest városunk diszpolgárává megválasztottuk s neki mindazon jogokat és szabadságokat, melyek a szabad kir. bányaváros polgárait a magyar királytól nyert szabadság és adomány leveleink és az ország törvényei alapján megilletik, megadni határoztuk. — Minek örökös bi-

zonyságául jelen oklevelünket a város összesével megerősítve kiadjuk.

Kelt Nagybánya sz. kir. bányavárosnak 1898 évi június hó 22-én tartott közgyűléséből.

Turmann Olivér, (P. H.) *Gellért Endre,*
polgármester. főjegyző.

A diszokmányra a város ősi pecsétje van ütve, melynek pompás körirata *»Munus amor civium, optimum est civitatis fundamentum«*. (Legbiztosabb alapja a városnak a polgárok kölcsönös szeretete.)

Vinkler püspök tudott bár a megtiszteltetésről, mégis lelke mélyéig meg volt indulva, midőn maga előtt látta szülővárosa tiszteletré méltó küldöttségét.

A deputáció fogadtatása.

Gellért Endre, a küldöttség vezetője meseter a szóban, melyet még jobban érvényesít elegáns megjelenése és igen rutinos előadásmódja.

Ő üdvözölte az új diszpolgárt.

Beszédjében a város pecsétjének köriratát aposztrovalta.

Itt állnak ők, mondotta, hogy átadják a diszoklevelet városuk szülőltének, városuk jótévőjének. A szeretet kereste fel őket, midőn a püspök oly szívesen áldozott városukban a legnemesebb jótékonycélra, a város szeretetét hozzák ez oklevélben, hogy dokumentálják őseiknek a város pecsétjére vésett elvét, mert ők is azt tartják, hogy a városok ereje a polgárok kölcsönös szeretete.

Miután a püspök látta a diszoklevelet, elmondta, hogy jól esik látnia maga előtt annak a városnak a küldöttségét, ahol ő született, amely városban gyermekéveit töltötte, amely városban ma is több rokona lakik s amely városnak hantjai alatt nyugosznak az ő boldog emlékü szülői, akiknek ajkairól tanulta imádni Istent, szeretni felebarátját, hűségesen teljesíteni az egyház és baza iránti kötelességeit és másokat is részeltetni abban, amivel az Isten őt megáldotta.

Rége, hatvannál is több év előtt jött el szülővárosából, sok idő; ezalatt sok megpróbáltatás, sok nélkülözés, sok félreértés ment keresztül, de Isten jóvoltából a vigasztalások sem hiányoztak. Ezen hosszú idő alatt szülővárosa iránt szeretete nem szűnt meg, hanem folyton élt s kereste az alkalmat, hogy azt valamiképpen kifejezésre is juttassa; a jó Isten adott neki módot, hogy másokkal jót tehessen. Ő kötelességének ismerte az Istentől kapott javakban szülővárosának közönségét részesíteni.

Szülővárosa diszpolgári oklevéllel tünteti ki őt, de ő nem a meglett munka befejezésül tekinti, hanem újabb ösztönzésül fog szolgálni, hogy a jövőben még többet tegyen szülővárosáért! Köszöni Nagybánya sz. kir. város közönségének, a rendes tanácsnak és a küldöttség jelenlevő tagjainak az iránta tanúsított szeretetükért.

Az ebéd.

Vinkler püspök magához kérte ebédre a küldötteket, kiken kívül Winterhalter Antal, Andrassy János, Palotay László kanonokok és Makucz Ernő zárda-lelkész vettek részt.

Az ebéd alatt Vinkler József cz. püspök köszöntötte fel Nagybánya városának közönségét és a város szeretetébe ajánlotta magát és ott lakó rokonait.

Utána Gellért Endre szólott. Felemlítette, hogy Nagybányán sokszoros szeretet veszi körül a Vinkler családot, kik közül a cz. püspök bátyja, mint minorita rendű házfőnök ismert

és tisztelt volt a legkisebb gyermek előtt is, hisz ő volt az, aki az aradi vértanúknak az utolsó vigaszt megadta és kivégzésükig mellettük kitarított.

Kellemes epizód következett ezután.

Szóbeszéd közben kitudódott, hogy dr. Horáczek Imre az, aki Nagybányán a Vinkler püspök kedvelt lapját szerkeszti és hogy Vinkler püspök az, akinek cikkeit nagy kedvvel várta és közölte már régóta dr. Horáczek, anélkül, hogy ismerte volna azoknak íróját.

Szemle a városban.

Ebéd után a küldöttség városunk nevezetesebb látni valóit tekintette meg. A katedrális templom freskóit, a Sz. László hermet, a művészi főoltárt, a püspöki rezidenciát, a muzeumot s hosszabb ideig tartózkodtak a kolosápolóban elhelyezett *fiunövelde*ben, melyhez hasonlót óhajtanak állítani a Vinkler alapítványból. Bekocsizták az egész várost is, szívesen ismerték el ennek lüktető életét, forgalmát, szépségeit és hatalmas fejlődését.

Az elutazás.

Hétfőn délelőtt megegyeszer felkereste a küldöttség Winkler püspököt, honnan villás reggeli után kihajtottak a vasúthoz, magukkal vive Winkler püspök szeretetteljes egyéniségének emlékét.

Semmi kommentárral nem kísértük e referáncat, melyről hirt adni hírlapírói kötelességünk volt s ismervé Vinkler püspök nézetét, személyét, nagy jótékonyágát, csak annyiban említettük fel, amennyiben ez az elv kijelöli, »Sic Inceat lux vestra coram hominibus, ut videat aperavestra bona, et glorificent Patrum vestrum, qui in cvelis est.«

Nogáll Pál jubileuma.

A posta és távirda egyik kiváló és egész városunkban ismert tisztviselője Nogáll Pál igazgatósági pénztárnok tölti be ma szolgálatának 40-ik évfordulóját.

Negyven év attól, ki ez idő alatt soha sem tévesztette szem elől a felebbvalók iránti tiszteletet; soha sem mulasztotta el a kötelesség teljesítést, melylyel hivatalának tartozott, nem tagadhatjuk meg az elismerés babérját.

A legnehezebb időkben lépett a posta szolgálatába, éppen akkor, mikor az egész nemzet fájdalmasan emlékezett vissza a közelmúlt időre, melyben mindene — elveszett.

1834-ben született Győrött, hol tanulmányait végezte, 1852-ben szülővárosa szolgálatába lépett, — majd a telekkönyvnél nyert alkalmazást; mindenütt felismerték benne a szorgalmas, kötelességtudó tisztviselőt, s talán éppen a két jó oldala méltánylásul — mit ő mindég a sors keserű megpróbáltatásának nevez, — nemsokára Bécsbe vitték fel a kereskedelmi miniszteriumba, hol mint *díjas gyakor-nokot* alkalmazták.

Nagy dolog az, olyan magyar embert, mint a milyen Nogáll Pál bácsi — Bécsbe vinni.

Nem is tetszett neki az ottani aera, — vissza-visszavágyott oda »hol bölcsője ringott«; csak az édes haza levegője volt az, mely az ő érzékeny szívére is — a megnyugvás balzámát csepegtethette. A honvágy visszahozta — hazájába

1858-ban a posta pályára lépett, előbb mint járulnok, majd nemsokára — a tiszti vizsga sikeres kiállása után — mint *tiszt* lett alkalmazva.

De Pál bácsi magyar ember volt testestől, lelkestől; a hol a magyar-nemzettség és eszme

főlemeléséről, föntartásáról volt szó — ő ott volt; a hol ki kellett mutatni, hogy Széchenyi szavai »Magyarország nem volt, hanem lesz«, nem elrepült szavak, hanem megtestesülő igék — ő ott volt; — s talán ebből kifolyó érzelmei nyilvánításának tulajdoníthatjuk azt, hogy folytonos zaklatásnak volt kitéve »bizonyos« oldaltól.

E zaklatásokból kifolyólag elhatározta, hogy a nyugalmasabb, — önállóbb postamesterséget vállalja el, melyet el is nyert.

Midőn azonban a magyar posta-ügy rendezve lett, a mennyiben ez ideig az austriai 1838-iki posta-törvény volt nálunk is alkalmazásban, — csakhamar hiányát érezték a régi, de jó erőnek — Nogáll Pálnak; igazgatója, — kit a kormány főigazgatónak nevezett ki vissza hívta a régi gárdába, hol előbb tiszti minőségben lett alkalmazva; 1874-ben az igazgatósághoz osztották be; 1881-ben pénztári ellenőrré, 1894-ben a nagyvárad kerület igazgatósági pénztárnokává nevezetett ki.

Azóta mint az igazgatósági pénztár főnöke a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontossággal vezeti a pénztár ügyeit.

Mint jó barát általános szeretetnek örvend egész Nagyváradon, mint hivatalnok — az egész tisztviselői kar előtt.

Testvéröccse ő Nogáll János püspök urnak, kinek nemes lelkét — szintén örökölte szüleitől.

Negyven évi szolgálata alkalmával mi is csatlakozunk a posta és távirda tisztviselői kar jókívánataihoz, tartsa meg őt az Isten minél tovább — családjá, kartársai és barátai örömére.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 29. Biharmegye népnevelési egyesület v. gyűlése d. u. 5 órakor.

Decz. 3. A biharmegyei és nagyvárad nőegylet választmányi ülése, d. u. 4 órakor.

Decz. 4. Diák matiné.

* **Egyházi kinevezések.** Ő Felsője dr. Várady Lipót osztálytanácsos és csanádi egyházmegyei áldozárnak a B. Sz. Máriáról nevezett *czikádori* czm. apátságot, Szabó Ferenc nagybecskereki esperes-plébánosnak a B. Sz. Máriáról nevezett *bizerei* címzetes apátságot és Major János kőnegi prépost plébánosnak a Ferenc József rend lovag keresztjét adományozta.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága, csütörtökön, december hó 1-én délután 3 órakor rendes havi ülését tartja.

* **A király adománya.** Ő Felsője a budapesti szegények részére 4000 frtot, a gödöllői szegények számára pedig 300 frtot adományozott magán pénztárából.

* **Iamét új adó.** 1899-ik év kezdetével az adózó polgárok új adóval lesznek megterhelve, a mennyiben az 1897. évben megalkotott betegápolási törvény új évtől kezdve lép életbe. Tudjuk, hogy eddig a betegápolási költségeket maguk a községek fizették, ezentul maga az állam fogja fizetni ama 3 százalékos pótdából, melyet az egyenes állami adó után fog kivetni az adózókra.

* **Kongresszusi képviselő választása.** A gör. keleti egyház képviselői Nagyszombatban kongresszust tartanak. A nagyvárad egyház szintén képviselve lesz a kongresszuson. A szentszék tegnap tartott ülésén kongresszusi

képviselőül egyhangulag Goldiss József püspöki helynök, országgyűlési képviselőt választották meg.

* **Elhalt postafőnök.** *Wallaschek* Venczel nyug. postafőnök, takarékpénztári pénztárnok, városunk társas életének ismert alakja, tegnap este rövid szenvedés után elhunyt. Temetése szerdán d. u. fog végbe menni.

* **A királyné hagyatéka a nemzeti múzeumban.** Nagyjelentőségű örvendetes értesítést kapott tegnap Wlassics Gyula dr. közoktatásügyi miniszter. Az udvar részéről ugyanis tudatták, hogy Erzsébet királyné hagyatékából a megboldogult királyasszony leányai: Gizella és Mária Valéria főhercegnők több, Magyarországot érdeklő tárgyat kiválasztottak és e nagybecsű emlékeket a magyar nemzeti múzeumnak ajándékozták. A magyarok szeretett királynéjának emléktárgyai így a legméltóbb helyre kerülnek. A főhercegnők örvendetes elhatározásáról Wlassics miniszter nyomban értesítette a nemzeti múzeum igazgatóságát.

* **Sz. Imre egyesület a kolozsvári tud. egyetemen.** Már említettük lapunkban, hogy a kolozsvári tud. egyetem kath. ifjúsága *Pál* István kanonoknak, az erd. róm. kath. Státus ügybuzgó referensének lelkes felszólítása alapján megindította az akciókat a *Szent Imre* egyesület létesítése céljából. A kolozsvári lelkes kath. egyetemi ifjúság ezen törekvését — mint levelezőnk értesít, — fényes siker koronázta, mivel a belépésre kötelező felhívási ívet majdnem *150-en írták alá*, mely szám biztos garanciát nyújt arra nézve, hogy a Szent Imre egyesület, a kath. egyetemi ifjúság ezen társulása a kolozsvári tudományos egyetem életében számottevő faktorként lesz hivatva szerepelni, mivel tagjainak számát tekintve az egyetemi kör után első helyen áll. Hogy ezen remény nem utópia, azt bizonyítja a f. hó 27-én tartott alakuló gyűlése az egyesületnek, amelyen 100-nál többen vettek részt s a legnagyobb lelkesedéssel csatlakoztak *Számek* György, kegyesrendi áldozár, Sz. József fiaivelde regens propositióihoz, ki ezen egyesület legfőbb célját a kath. öntudat és együttérzés felébresztésében s erősítésében, továbbá az önképzésben látja megtestesülve. Az alakuló gyűlés kebeléből hét tagu bizottságot küldött ki a belügyminiszteriumhoz felterjesztendő alapszabályok kidolgozása céljából. Az egyesület existenciája annál is inkább biztosítva van, mivel Erdély lánglelkű püspöke, gr. *Majláth* Gusztáv, ki kolozsvári tartózkodása alatt egyetlen egy alkalommal sem mulasztotta el felkeresni az ifjúságot, megígérte, hogy a kolozsvári tud. egyetem Sz. Imre egyesület céljainak előmozdítását mindenkor kedves kötelességének fogja tartani.

* **Budapest könyvtárai.** A fővárosnak mostanában megjelent statisztikai évkönyve érdekes adatokat mond el a budapesti könyvtárakról. Eszerint a Nemzeti Múzeum könyvtára, amely 1802-ben keletkezett, 533,204 kötetből áll, melynek értéke 2.346,000 forint, a könyvtártermek száma huszonhárom, a személyzet száma pedig huszonhat. A könyvtár fentartása évenként 34,170 forintba kerül. Az egyetemi könyvtár 1636-ban keletkezett és 217,752 kötetből áll. Értéke 1.500,000 forint, a termék száma tizenhét, a személyzet száma tizenhét, az évi fentartási költség pedig 15,448 forint. Az akadémiai könyvtár 1827-ben keletkezett, a kötetek száma 53,794. Hat teremből áll, a személyzet száma szintén hat. Értéke nincs megbecsülve, az évi fentartási költség 6000 frt.

* **Magyar katonai alaptívány.** 1854-ben *Kéry* János, a veszprémi káptalan kanonokja és nagyprepost végrendeletében alaptíványt tett magyar ifjak katonai kiképzésére. Az alaptívány ötezer forint váltópénz, ezideig negyvenháromezer forinttá növekedett s eddig mindig a közös

hadsereg katonaiskoláinak növendékeit gyámolították belőle. A király kívánságára ezentul a pénzt csak a honvédkatonai nevelőiskolák használhatják fel s fordíthatják növendékeik nevelésére. A király rendeletéről a honvédelmi miniszterium Sopron megye alispáni hivatalát átiratban értesítette. Dr. Baán András alispán Vas megye alispáni hivatalával egyetértve *Kéry* János családjának még életben levő férfi és nő tagjait felszólítja, hogy ha jogos alapjuk van ez alaptívány haszon élvezetére, igényüket jelentsék be a soproni alispáni hivatalnál 1899 május 31-éig.

* **Halálozások.** *Lázár* Lajos volt havidijas Nagyváradi város katonai főosztályánál, tegnap hosszas betegség után elhunyt Béke hamvaira! Részvételt vettük még a következő gyászjelentést:

Alulírottak a legmélyebb fájdalommal tudatják a legjobb édes anyja, anyós és rokonnak: özv. *Párnahaji* Mihályné szül. *Vagner* Viktóriának, folyó hó 26-án d. u. 5 órakor élte 66-ik, özvegy-sége 14-ik évében hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványai folyó hó 28-án d. u. 3 órakor fog Nagy-Magyar-u. 351-ik szám alatt a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az újvárosi központi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Az örök világosság fényeskedjék neki! *Párnahaji* Etelka férj. *Árkus* Jánosné leánya *Árkus* János veje *Elidesz* Gyula és neje szül. *Fodor* Teréz *Elidesz* Piroska és férj, Nagy János id. *Milibák* József ifj. *Milibák* József Szűz György és neje szül. *Párnahaji* Juliánna, *Bodnár* Katalin rokonai.

* **Ismét katona-öngyilkosság.** A várban ismét egy *Manlicher* dördült el s halva rogyott össze egy katona. Folyó évben ez már a hetedik eset és ha ez is csak azzal a csendes temetéssel végződik és még csendesebb vizsgálattal, úgy még számtalan lövés dördülhet el, melynek minden egyes dördülése egy elkeseredett lelket olt ki. Most különben *Mészáros* Mihály 37. gy. ezredbeli közlegény az áldozat. Tegnap este ismeretlen okból főbe lőtte magát.

* **Villámsujtott földműves.** Így téli időszakban ritka időjárás volt *Fekete-Győrös* községben f. hó 25-én, délután hatalmas záporosó vonult végig a határon nagy dörgés és sűrű villámlásokkal. Ez időtájt jött haza *Czáró* György f.-győrösi földműves *Nadányi* Károly földbirtokos legelőjéről s a falu felé tartott. Az égháboru meglepte utközben s közel a faluhoz egy villám oly szerencsétlenül sújtotta, hogy rögtön szörnyen halt.

* **A kolozsvári nemzeti színház szenzációja.** A kolozsvári nemzeti színház deszkáin a múlt héten dr. *Gyalui Farkas* »*Uraságod idegen?*« című premierje részesült elég kedvező fogadtatásban. A darab tetszett, a szerző palmaágat kapott, sőt mint a hogy a nyelvek mondják, a tantemet is felszedte. S mit történt néhány nap múlva? A kolozsvári publikum, a színtársulat egy tagjának jó memóriája folytán az »*Universal* Bibliotek» »*Im dritten* *Stvek*« című darabjának olvasása után arról győződött meg, hogy a darabot, melyről dr. *Gyalui Farkas* azt állította, hogy francia tárgy után írta, tulajdonképpen *Meyo* Vilmos írta német nyelven s *Gyalui* úgy szólván teljesen szóról szóra fordította le. Képzhetni mily konsternációt keltett dr. *Gyalui Farkas* liberális újságíró ezen blamagéja, a kolozsvári publikum körében. Az ügynek különben jogi következményei is lesznek, mivel az »*Universal* Bibliotek» előadásában megjelent műveknek idegen nyelvekre való fordítása s különösen színrehozatala csak is a kiadó cég beleegyezésével történhetik. A kolozsvári publikum élénk érdeklődéssel tekint ezen ügy fejleményei elé.

* **Leforrázott kisdéd.** *Nagy* Mihály borki gazdaember 2 hetes csecsemő gyermeke vigyázatlan őrizőre maradt otthon, míg a szülők a napi dolgaik után láttak. Így történt azután, hogy mire a szülők haza érkeztek, a kisdéd halva volt. Egy nagy fazék forró víz borult rá s ez okozta halálát.

* **Akik nem akarják a hazát szolgálni.** A véderőről szóló 1889. évi 6. t. cz. végrehajtására vonatkozó utasítás I. R. 80. §. b. pontja értelmében azon állítás kötelesek, akik 36-ik életévüket a folyó évben töltik be és ez ideig védkötelezettségüknek eleget nem tettek, a sorozó bizottság előtti személyes megjelenésre nyilvánosan felhivandók lévén, az 1862 évben született és e szerint 36-ik életévükben levő, vagy azt már be is töltött *Kálmán* Mózes, *Grósz* Salamon Aron, *Len* Gavulla, *Ehrlich* János, *Reisner* Izsák, *Miller* László, *Lövkovics* Rudolf, *Schwartz* Salamon, *Braun* Mózes Izsák, *Stern* Abrahám, *Brodi* József Lipót, *Leitner* Lambert, Vilmos, *Köhn* Mózes, *Kozma* Vaszil, *Máté* Gábor, *Tar* Károly, *Pap* Károly, *Kohn* János, *Kozma* Kálmán, *Szabó* József, *Szilágyi* Mihály, *Arider* Mihály, *Borány* Hirsch, *Papp* Károly, *Kraus* Kálmán, *Lipót*, *Braun* Mór, *Weinberger* Náthán és *Gálbory* Gábor nagyváradi illetőségű állítás köteles szökevényeket ezennel névszerint és nyilvánosan felszólítom, hogy hadkötelezettségük teljesítése végett hivatali helyiségben (Olaszi, régi kis városháza, katonai ügyosztály) a törvényes következmények terhe alatt mielőbb jelentkezzenek. Nagyváradi, 1898. november 23. *Darvassy* Lajos tanácsos.

* **Etsedy bácsi új festménye.** *Etsedy* Albert új festményét *Klein* Szidónia k. a. nyerte *Károly* névvel.

A városok a párisi kiállításon.

— A kiállítási főbiztos körlevele. —

Alig másfél év múlva bekövetkezik a francia nemzet nagy diadal ünnepe, mely az egész világ figyelmét bizonyára magára vonja.

A legutóbbi párisi világkiállítás mesés gazdagsága a mily föltűnést keltett, minden bizonynyal az 1900. évi világtárlat messze túl szárnyalja ezt fényben, pompában, gazdagságban és természetesen tanulásban is.

A párisi kiállításon Magyarország is képviselve lesz s a magyar osztály kormánybiztosa, *Lukáts* Béla volt miniszter buzgólkodik a siker érdekében.

Tervbe van véve, hogy a magyarországi városok is részt vegyenek a világkiállításon s erre vonatkozólag a kormánybiztos a következő körlevelet intézte Nagyváradi városához, buzdítva, hogy minél nagyobb arányban vegyen részt a párisi világkiállításon.

Nagyváradi város t. törvényhatóságának

Nagyváradi.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter, mint az 1900. évi párisi nemzetközi kiállítás magyar osztályának elnöke 1897. évi július hó 27-én 343/P K. sz. a. kelt felhívásában közölte a t. törvényhatóságokkal azokat a szempontokat, melyek Magyarországának a nagy nemzetközi tárlaton való megjelenése tekintetében mérv-adók; be kell mutatnunk nemzetünk munkálkodását a kulturális haladás minden terén; hírnevünk emelésére mezőgazdasági, ipari és kereskedelmi összeköttetéseink érdekében előtérbe kell helyeznünk mind azt, a mi életképességünk beigazolására szolgálhat.

A kiállítás magyar osztálya rendezésének reám bízott feladatából folyólag keresnem kellett a módozatokat, melyek a kiállítás színvonalának emelésére a legalkalmasabbak is. E tekintben kiváló fontosságot kell tulajdonitnom annak, hogy a magyarországi nagyobb városok a kiállításon, az erre nagyszámban készülő európai városok mellett méltó módon képviselve legyenek és kiállítói minőségben mutassák be azon befolyást, melyet mint modern municipiumok a nemzet szellemi és közgazdasági életére

a tulajdonukat képező közintézmények révén gyakorolnak.

Budapest székes főváros törvényhatósága a kiállítás nagy horderejének tudatától áthatva elhatározta, hogy a kiállításban részt vesz és már bejelentette kiállítási programját.

A törvényhatósági város szabályozási és középítkezési munkálatai, közegészségügyi, köz-élelmészeti, közgazdasági, közjótékonyági, tűzrendészeti, közoktatási és művészeti intézményei között bizonyára nem egy fog akadni, melynek bemutatása Párisban országos érdeket képez, úgy, hogy nemcsak azt kell felmutatnunk, hogy fővárosunkban oly fiatalabb munuczipiumot bírnak, mely a többi európai nagy város mellett helyét előnyösen megállja, hanem azt is, hogy a modern igényeknek megfelelő városok egész sorával rendelkezünk.

E mellett előnyösen bemutatathatók azok a tényezők is, melyek valamely vidék speciálisitását képezik.

Van szerencsém ehhez képest a t. törvényhatóságot felkérni, szíveskedjék részvétel-elhatározni, a kiállításra alkalmas tárgyakat kiválasztani és ezeknek jegyzékét velem rövid időn keresztül közölni, hogy a szükséges helyet a magyar osztály különféle csoportjaiban részére fenntarthatassam.

Örömmel venném, hogy a t. törvényhatóság a részletesebb megbeszélés céljából engem egy kiküldötté utján felkeresni szíveskednék, szükség esetén pedig kész volnék a tárgyalásokra egy kiállítási szakközvetőt küldeni.

Kiváló tisztelettel

Lukács Béla,
kormánybiztos.

EGYESÜLETEK.

A »Biharmegyei Népnevelési Egyesület« ülése. A »Biharmegyei Népnevelési Egyesület« választmánya ma 29-én (kedden) d. u. 5 órakor, hivatalos helyiségében (Nagypiacz-tér közs, polg. fiúiskola épület 10. ajtó) rendkívüli választmányi ülést tart, melyre a t. tagokat tisztelettel meghívja az *elnökség*.

A nőegylet ülése. Meghívó. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a f. évi december hó 3-ik napján, d. u. 4 órakor az árvaházban tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagyvárad, 1898. évi november hó 28. napján. Özv. báró *Gerliczy Félixné* elnöknő.

Ülés a sakkörben. A nagyváradai sakverseny ügyében kiküldött jury szerdán délután 5 órakor a sakkör helyiségében, Szász Ágoston elnöklete alatt ülést tart. Tárgy: A verseny még be nem fejezett játszmáira záros határidő kitézése.

Jóváhagyott alapszabályok. A nagyváradai »Gyermekbarát« egyesület módosított alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

MULATSÁG.

Diák matiné.

A nagyváradai prém. főgymnázium »Eötvös önképzőkör«, »Zene egyesülete« és »Daloskör«, együttesen f. évi decz. hó 4-én, vasárnap d. e. 10 és fél órakor az intézet dísztermében a főgymnasiumi »Segélyző-egyesület« javára 1 korona belépő díj mellett *matinéet* rendez, melyre t. czímet és b. családját tisztelettel meghívja a rendező bizottság. Belépő jegyek előre válthatók: Fábry Testvérek, ifj. Kohn Sámuel, Pauker Dániel és Kalenda János urak üzlésében.

Műsor:

1. »Loin Du Bal«, valzer Gillet Ernőtől, előadja a zeneegyesület *Tutsek* Ferencz karnagy vezetésével
2. Megnyitó beszéd. Tartja: *Berkovits* René VIII. o. t, az »Eötvös-kör« elnöke.
3. Air Varié VI. hegedűsola Beriot-tól, előadja: *Frankó* Sámor III. o. t. zongorán kíséri *Waldmann* Géza VII. o. t.
4. »Jehova« költemény Kiss Józseftől, szav. *Dukesz* István VIII. o. t.

5. »Czigánydal« Weber K. Precosa cz. dalműjéből, előadja: A daloskör *Szmetka* L. Ödön vezetésével, zongora kísérettel.

6. »Az ifjuság vize« Baumbach u. irta és felolvassa: *Molnár* Kálmán VIII. o. t.

7. Hullámzó Balaton Tetején... »raph-sódia Hubay Jenőtől, hegedűn előadja: *Fodor* István VII. o. t., zongorán kíséri: *Waldmann* Géza VII. o. t.

8. »Elfrida« költemény Arany Lászlótól, szavalja *Klein* Ferencz VIII. o. t.

9. »Magyar Népdal-Egyveleg« összeállította: Erődi Harach J., előadja: A Daloskör.

10. »Czigányok Kara« »Verdi« Troubadour c. dalműjéből, előadja: A Zeneegyesület. Kezdeté 10¹/₂ órasor.

A mese-matinéről. Nagy felnőtt és örökösen zsuzsgó gyermek közönség jelenlétében volt megtartva vasárnap délután a gyermekek mese-matinéja, mely egyes összeállításánál fogva nagy élvezetet nyújtott a felnőtteknek is. A szereplők szinte kitétek magukért, a gyermekek szereplése pedig határozottan kedves jelenség volt s az első szárnypróbálgatás szinte elbájolta a közönséget. A matiné egyik legnevezetesebb pontja volt *Moyzes* Miklós zene-szerzeményének előadása, melyet a szerző zongora kísérete mellett *Kotauschek* Jolán, *Szombathy* Katinka, *Lőrincz* Riza, *Zeltner* Irén, *Tóth* Juliska, *Bihary* Margit, *Goszler* Irma, *Dekker* Irén kisasszonyok énekelték. A rendezőségnek csak ajánlhatjuk az ilyen matiné rendezését.

Fodrászok mulatsága. A fodrász segédek vasárnapoként kedélyes kolon-estélyre gyűlnek össze a Zöldfában. Tegnapelőtt este mintegy 40 pár tánczolta a négyeseket. Jelen voltak:

Kufka Piroška, Szabó Mariska, Kupa Mariska, Gáll Mariska, Madarász Erzsike, Nádassy Irén, Frei Jozefa, Pápai Mariska, Boros Vilma, Dozsa Mariska, Jockman Mariska, Dajka Róza, Fehérváry Erzsike, Baehér Ella, Moesáry nőv., Demeter Jolanka Nagy Gizuska, Wallner Blanka, Huszti Piroška, Heller Zsanka, Szilágyi Teruska, Horváth Piroška, Karsay Margit, Klementisz Giza, Szabó nővérek, Kauczill nővérek, Szőke Mariska, Bene Teruska, Szabó Vilma, Veisz Hermin, Benedek Karolin, Bartha Irén, Nagy Teréz, Rozenberg Antónia.

SZINHÁZ.

A debreczeni színészet jubileuma.

Debreczen közönsége szombaton és vasárnap ünnepelte a debreczeni színészet százéves jubileumát. Szombaton, ámbár száz percczel emelték a helyarat, szorongásig megtelt a színház. A budapesti és a vidéki szintársulatok és az irodalmi társulatok küldöttéi páholyokban foglaltak helyet, szombaton több magyar darab egy-egy fölvonását mutatták be. Debreczen volt színészei közül vendégszerepeltek *Ujházi* Ede, E. *Kovács* Gyula, *Mándoky* Béla és *Ozoránd* György, kiket a közönség tapssal tüntetett ki.

Az Aranylakadalom Oroszok a Hortobágyon című jelenésében a lengyel tiszt szerepét *Odry* Árpád, *Odry* Lehel tehetséges fia játszotta. A közönség a darab egyik szerzőjét, a színházban jelenlévő Rákosi Viktort tombolva szólította a lámpák elé.

A tulajdonképpeni ünnep vasárnap délelőtt volt.

A vármegyházban mely hajdan a Fehérlő Szálló volt, *Komlóssy* Arthur városi főjegyző megnyitotta a Csokonai-kör díszgyűlését, melyen megjelentek *Degenfeld* József gróf főispán a belügyminiszter képviseletében, *Kiss* Áron ev. ref. püspök, *Simonffy* Imre polgármester, *Prielle* Kornélia, *Bulyovszky* Lilla, *Ujházy* Ede, *Pázmándy* Dénes, *Rákosi* Viktor, *Prém* József dr. *Szana* Tamás, Hegedűs István, *Szomaházy* István, *Ujlaki* Antal, az összes vidéki vendégek és óriási közönség.

Komlóssy üdvözölte a vendégeket, mire *Géressy* Kálmán tankerületi főigazgató fölolvasta a debreczeni színészet történetét.

Utána E. *Kovács* Gyula a kolozsvári nemzeti színház tagja elszavolta Emlékezzük régiekről című költeményét.

Megéljenzették mind *Géressy*t, mind E.

Kovács Gyulát is. Majd a közönség levonult a megyeház épülete elé, a hol az épület falába illesztett emléktáblát leplezték le.

Délután kétszáz terítékű lakoma volt az Arany Biká-ban. A lakomán *Degenfeld* József gróf főispán a királyt, *Simonffy* Imre polgármester az író és művész vendégeket, *Szana* Tamás, *Lipcey* Ádám és Hegedűs István a színészetet és Debreczent éltette. Közkívánatra *Rákosi* Viktor is beszélt, aki párhuzamot vont *Ujházi*, a mintaszínész és Nagy Bálint civis mintapolgár között. Mindkettő — ugymond — Debreczen ősmagyarságát képviseli.

Négy óraor nagy érdeklődéssel megnyitották a szüvészeti kiállítást. Este dísz előadás volt, melyen *Prielle* Kornéliát, az egyik szereplőt, a debreczeni szinpad egykori művésznőjét, fölállva fogadta a közönség és virággal, babérral árasztotta el. *Prielle* Kornélia könyezett, a közönség e lelkesedését látva. *Ujházy* Edét és E. *Kovács* Gyulát is nagy lelkesedéssel fogadta a közönség. A diszelóadást apotheozis zárta be. Holnap megismétlik a diszelóadást.

SPORT.

Vadászat Vaskóhn.

A nagyváradai l. sz. püspöki uradalom vaskóhi erdőbirtokán f. hó 25. és 26-án vadászat tartatott, melyen előkelő vadásztársaság vett részt.

Ott voltak: *Schlauch* Nándor urad. jószágkormányzó, *Jankovics* Miklós és *Damaszkin* Arzén temesmegyei földbirtokosok, *Miskolcz* Ferencz, *Schmassenka* Ernő, *Kiss* Elek, *Hoffmann* Henrik, *Hanzel* István, *Rednik* Gábor, *Perjéssy* Mihály, *Györy* Géza, *Slerba* Szabolcs.

A vadásztársaság *Györy* Géza vaskóhi urad. főerdész vendége volt.

Terítékre került 3 drb őz és egy róka.

Medve volt a hajtásban, de lövésre nem jött.

Igazságszolgáltatás.

A sári véres bíróválasztás.

A sári véres bíróválasztás ügyében még ma sem ért véget a tárgyalás a pestvidéki törvényszék előtt. Az ülésen ma is *Verebélyi* Ignác elnökölt és folytatták a beidéztet tanuk kihallgatását.

Első kihallgatott tanu *Bednarik* György.

Elnök: Hát mondja el, mi történt azon a választáson?

Bednarik: Meglehető számban gyülekeztünk össze a tanácsteremben s *Talapka* meg *Janicsák* felszóltak, hogy a szolgabíró jelölje a nép jelöltjét is, ne csak az ő jelöltjeit. Ezután még vagy hét szónok beszélt ugyanilyen szellemben. A mikor látták, hogy a szolgabíró nem jelöli azokat, a kiket kértek, eltávoztak. De egy kis idő múlva ismét visszajöttek és berontottak a terembe.

Elnök: Fenyegették a szolgabírót?

Tanu: Zaj volt nagy, de arról nem tudok, hogy fenyegették volna.

Elnök: Hallotta a lövéseket?

Tanu: Nem.

Elnök: Azt nem tudja kik fogták meg a csendőrök fegyvereit?

Tanu: Arról sem tudok semmit.

Elnök: Fornek jelöltet, a volt bírót miért nem akarták megválasztani?

Tanu: Azért mert a községhezát kijavította a községi képviselőtestület határozata ellenére.

Elnök Fornethes: Ez a tanu azt mondja, hogy ön a község határozatát nem respektálta igaz-e ez?

Fornek: Ez nem igaz. Különbben azt bebizonyíthatja a jegyző is.

Elnök *Talapkához*: Mit tud maga a képviselőtestület határozatáról?

Talapka: Ugy tudom, hogy a képviselőtestület nem határozta el, hogy kijavíttassék.

Ügyész kéri a törvényszéket, kérdezze meg a főszolgabírókat erről a dologról.

Elnök: Halász szolgabíróhoz: Tud ön szolgabíró ur valamit arról, hogy tényleg a községi testület határozata ellenére javították ki a községházát?

Halász szolgabíró: Erről sem privát, sem hivatalos tudomásom nincs.

Ügyész: Tett-e Fornek egyéb anyagi kárt a községnek?

Halász: Erről sem tudok semmit.

Következik **Jelenek** János tanu.

Elnök: Igaz az, hogy Ujváry János összetett kezekkel kérte a szolgabírókat, hogy az a maguk jelöltjét fogadják el?

Jelenek: Igen. Ujváry nagyon könyörgő hangot használt. A szolgabíró nem szólt egy szót sem, csak a fejét csóválta, hogy nem jelöl mást, csak azt, akit ő akar.

Polónyi védő: Mondta azt Ujváry, hogy az *Istenre kérem a szolgabírókat*. Használta ezt a kifejezést?

Tanu: A szavakra nem emlékszem, csak láttam, hogy nagyon könyörgött.

Gogolák Györgytől azt kérdezi Polónyi védő, hogy látott-e fenyegetőzést a sokaságban. Gogolák azt mondja, hogy nem látott.

Ezután **Lovászik Istvántól** azt kérdezi az elnök, hogy miért haragszik Fornek ő reá.

Lovászik: Egyszer Kossuth Ferencz járt arra és én azt mondtam társaimnak, hogy Kossuth derék ember, aki a nép baján segít.

Erre Fornek azt mondta, hogy hagyjak fel Kossuthral és arczul vágott.

A bíróság a tanukihallgatásokat erre befejezték és felolvasták a bonczjegyzőkönyvet.

A tárgyalást folytatják.

A carrier vége.

Szalai **Bauer Sándor** régi ismerőse a nagyváradi rendőrségnek. Különböző betörések lopásokat követett el, melyet 3 ízben tekintélyes fegyházbüntetésekkal honoráltak az illetékes körök.

Ezért Szalai **Bauer Sándor** nem is igen mutatta magát már Nagyváradon, hanem teljesen a vidéken keresett magának kárpótlást.

Pár hónapja, hogy Kis-Kágyán tünt fel s ott betört **Kertész József** és **Lakatos Mihály** házába s onnan ruhát, pénzt részvényeket, revolvert stb. ellopott.

E miatt került Szalai **Bauer Sándor** tegnap a nagyváradi kir. törvényszék elé.

A tárgyalás folyamán 16 tanut hallgattak ki, akik mind Szalai **Bauer Sándor** történetéhez szolgáltak egy-egy adattal. A tárgyalás folyamata alatt a vádlott meglehetősen hencszegő modort tanusított, amiért többször kapott elnöki rendreutasítást.

A törvényszék vádlottat 5 évi fegyházra ítélte. Vádlott az ítélet ellen felebbezett.

REGÉNY-CSARNOK.

SZERESS ÖRÖKKÉ.

Írta: **Buchanan Róbert.**

Angolból fordította: **Dr. N. Gy.**

»A nemesvér daczol az idő szeszélyével« így szól a közmondás s csak egymás mellett kellett látni a két lányt s mindenki látta, hogy nem egy anyától valók.

Mártha magában kellemes, jól nevelt lánynak látszott, bátor szemével, meleg arcszínével, de ha **Mabel** előkerült, Mártha közönségesnek, csaknem durvának tünt fel, oly szigorú különbséget tesz a természet a durva és finom anyag közt, a melyekkel tudniillik az élet csudáit műveli.

Meglepetve a bájós teremtsé láttára, **Lambe** föl hagyott pajtáskodásával s meghajította magát: azután némi zavar nélküli alázattal nézett a lányra, a mint lejött a lépcsőn.

Amos hevesen reszketett s még kényelmetlenebbül érezte magát, míg **Mabel** hozzáismult s gyermeki gyöngédséggel fogta meg kezét.

— Félek, hogy zavarom kegyedet, — kezdé **Lambe** mosolyogva.

— Már megzavart, — felelt a lány hidegen, a teljes gyanutlanság közönyösségével. — Éppen olvastam.

— Bizonyosan valami jó könyvet? — mondá **Lambe** félre pillantva. — Szabad látnom?

Kinyújtá kezét s magához véve a könyvet nem csekély megvetéssel lapozta azt.

— Versek? hm! Szereti a verseket? A legtöbb lány szereti. De úgy látom, kegyed nagyon sokat olvas. Levegő, napfény kellene magának. Próbálná meg csak egyszer paripára ülni s elvágtatni a **Lambe** pusztára, — pompás egy lovaglás lenne!

— **Mabel** soha nem ült ló háton, — mondá **Amos** idegesen.

— Ha feleségem lenne, — kiáltott föl **Lambe** nyomatékkal, merész szeméit a leány arczára szögezve, — megtanítanám vadászni.

Amos reszketett s megszorította a kis kezét. A leány fölrezzent, majd nyugodtan nézett nagy szemével **Lambe** arczára.

— A maga felesége? — mondá aztán föl húzott szemöldökkel.

Lambe gazda meghajlott s mosolygott, a hogy csak tudott.

— Miért nem kis leány? Hát annyira ki nem állhat?

— No, no, nem azért, — mormogá **Amos** védőleg.

— No csak hadd szóljon a leány magáért — mondá **Lambe** komolyan, azon az előbbeni udvarias hangon folytatá:

— Ugyan mondja meg hát nem menne férjhez **Lambe** gazdához? Hát nagyon öreg, nagyon közönséges ő? Sánta vagy béna? Hát nem igazi férfi, hanem semmirekellő vagy tökfű? Mondja meg, mi a hibám? — majd megpróbálom levetközni azt.

A leány a legteljesebb önuralommal, folyton ránézve őszinte szemével válaszolt:

— Uram, önnek egészen meg kell változnia.

— Hogyan?

— Azt beszéljük, hogy önnek nincs szíve és soha még jót nem tett; hogy barátai nem jó emberek, de dorbézolók, ünnepprootók; hogy ön se embert, se állatot nem kímél; hogy jóra való asszonyok még a nevével is borzadnak.

Ez igazmondás volt, megtorlással egyetemben; de a mi elég furcsa volt, úgy látszott, hogy csiklandozta a szilaj gazdát, mert a tenyerébe ütve ostorával, hangos kacagásba tört ki.

— Ez már élethű kép -- mit mond kend hozzá, **Amos**?

Amos fölemelte kezét udvarias tiltakozás gyanánt, de a másik, nem törődve véle, **Mabel**-hez fordult s leeresztett hangon egész megváltozott modorban így szólt:

— Ön úgy festett le, a milyenek férfiak látnak; de ne feledje, a ki gyűlölni tud, az tud szeretni. Jöjjön hozzám, én megtanítom élni. Mindig lesz ott egy eseléd lány, aki parancsolatjára álljon, egy legény védelmére, meg egy hátsparipája. A **Lambe** pusztá asszonya lesz, mindenki meg fogja becsülni és irigyelni. Jöjjön!

Volt valami a szemében, a mitől a leány visszarettent s félelemmel nézett rá.

— Atyám, — szólt aztán — tréfál ez az ur, vagy komolyan beszél?

— Tréfál bizony csak, tréfál — mondá **Parr**, a leány kezét simogatva.

— **Parr** **Amos**! — kiáltott **Lambe** keményen — én sohasem tréfálok. No csapjon kezembe!

— Nem uram — nem lehet.

(Golyt. köv.)

TAVIRATOK.

Bánffy és a nemzeti kaszinó.

Budapest, nov. 28. (Saj. tud. táv.) **Juszt** **Béla** orsz. képviselő beadványt intézett a nemzeti kaszinóhoz, melyben azt a kérdést teszi föl, hogy vajjon lehet-e tagja a kaszinónak br. **Bánffy** **Dezső** miniszterelnök, aki mint miniszterelnök több elintézetlen ügyet szerzett.

Az esetben, ha a kaszinónak ilyen esetre nincs szabálya, kéri az alapszabályok módosítását.

A nemzeti kaszinó az indítványnak a miniszterelnökre vonatkozó részét azon megokolással vetette el, hogy erre nézve az alapszabályok nem intézkednek.

A kvótaküldöttség jelentése.

Budapest, nov. 28. (Saj. tud. táv.) A magyar kvótaküldöttség **Szell** **Kálmán** elnöklete alatt ma utoljára tartott ülést, melyen elhatározta, hogy a tárgyalások sikertelenségéről jelentést fog tenni a Háznak.

A császár jubileum.

Prága, nov. 28. A német diákok olvasó- és vita-köre tegnap ünnepelte meg ő Felsege uralkodói jubileumát. Beszédet mondtak **Schücker** és **Funke** képviselők és több németországi diák-egyesület képviselői, ugyszintén a bécsi, csernowitzi és brünni akadémiai olvasó-egyesületek képviselői. A kommersz után, a mikor a diszvendégek jó része már elment, a jelenlévő németországi diákok az osztrák himnus után rázendítették a »Deutschland, Deutschland über Alles« kezdetű dalt. A kormány képviselője, aki még ott volt s aki az ünnepség során két ízben volt kénytelen az ünneplőket meginteni, felszólította a társaságot, hogy hagyja abba ezt a dalt, amely felszólításnak a diákok rögtön engedelmesskedtek. (Magy. Táv. Ir.)

Innsbruck, nov. 28. A katolikus egyesületek ma impozáns ünnepet rendeztek ő Felsege tiszteletére. Dél előtt ünnepies istentisztelet volt, délután körmenetet tartottak, amelyben körülbelül 10.000 ember vett részt, este pedig a városháza termeiben fényes gyűlés volt. (Magyar Táv. Ir.)

Kállay pénzügyminiszter Bécsben.

Bécs, nov. 28. **Kállay** közös pénzügyminiszter ide érkezett. (Magy. Táv. Ir.)

A ház a császári jubileumon.

Budapest, nov. 28. (Saját tud. táv.) **Bud. H-p.** írja, hogy a képviselőházban valószínűleg holnap **Szilágyi** **Dezső** elnök indítványozni fogja, hogy a császári jubileum alkalmából a képviselőház a felség iránt jegyzőkönyviúg *hódolatát fejezze ki*. A küldöttségi megjelenés az ünnepélyen elmarad. Ugyszintén az ülés is elmarad december 2-án.

A esongrádi átirat félretéve.

Budapest, nov. 27. (Saját tud. táv.) **Pestmegye** közgyűlésén **Beniczky** főispán elnöklete alatt ma került szönyegre a csongrádi átirat. **Minthogy** heves vitákra és izgatott jelenetekre volt kilátás a vármegye diszterme egészen megtelt hallgatósággal, mely kíváncsian várta az ország első megyéjének határozatát. Minden izgalomnak elejét vette **Fazekas** főjegyző amaz indítványa, hogy a körirat vétessék le a napirendről, mert az indemnitási törvényes tárgyalása már folyamatban van. A megye hízottsági tagok és a hallgatóság örömben tapssal és éljenzéssel fejezték ki hozzájárulásukat a tapintatos indítványhoz.

Gizella főhercegnő Budapesten.

Budapest, nov. 28. (Saj. tud. táv.) Gizella főhercegnő ő fensége tegnap délelőtt Limpöck báróné és Perfall báró kíséretében Gödöllőről ide érkezett és a királyi palotába hajtatott, ahol Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnagy fogadta. A hercegnő kedden reggel utazik Bécsbe.

A franciaországi események.

Páris, nov. 28. Dreyfussné a következő táviratot kapta férjétől:

»Együtt örvendek mindnyájatokkal. Morálter és fizikailag jól érzem magam«

Páris, nov. 28. A »Rappel«-nek egy amsterdami tavrata jelenti, hogy Esterházy alnév alatt oda érkezett. Zurlinden tábornoknak azzal a kijelentésével szemben, hogy senkitől sem kapott instrukciókat a Dreyfus-ügyre vonatkozólag, azt állítja a »Rappel«, hogy Páris parancsnoka a Picquart-ügy kezdete óta szakadatlanul érintkezik Cavaignac-kal, Deroulé-de-del és du Paty de Clam-mal. — Ugyanez a lap azt állítja továbbá, hogy Zurlinden tábornok már elejtette a Picquart ellen okiratok közzlése miatt emelt vádat, de azután külső befolyásra és nyomásra megújította a vádat. (Magy. Táv. Iv.)

Páris, nov. 28. (Saj. tud. táv.) A párisi kamarában a Dreyfus-ügyben elmondott interpellációkra Dupuy azt felelte, hogy a kormánynak nincs joga a Picquart iratokat a hadbíróskágtól elvenni, de a semmitőszéknek igen. Hir szerint a semmitőszék ezt meg is teszi.

A reichsratból.

Bécs, nov. 28. A lengyel klub a legközelebbi képviselőházi ülés napirendjére vonatkozólag elhatározta, hogy meg fogja szavazni a Japánnal való kereskedelmi szerződést és a Duna szabályozásáról szóló javaslatokat. A szolgák fizetéséről szóló törvényjavaslatokat Pieták előadása alapján elfogadták és szónokokul Duloba és Abrahamowicz képviselőket jelölték ki. (Magy. Táv. Ir.)

Blanco tábornok és Castellanos.

Havanna, nov. 28. Blanco tábornok átadta a kubai ügyek vezetését utódjának, Castellanosnak. (Magy. Táv. Ir.)

Spanyolország és Amerika.

Madrid, nov. 28. A kormány piros könyvet fog közzé tenni, amely a békekötésre vonatkozó okiratokat fogja tartalmazni. (Magy. Táv. Ir.)

A spanyol kereskedelmi kamarák.

Saragossa, nov. 28. A kereskedelmi kamarák kongresszusa, amely ma bezáródott, hódoló feliratot intézett a régenskirálynéhoz, amelyben a nemzeti egységet proklamálja. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

A köztisztviselők fogyasztási szövetkezetének alakuló gyűlése.

A nagyváradi köztisztviselők fogyasztási szövetkezte vasárnap délután tartotta meg alakuló gyűlését a vármegyeház kistermében.

A részvényesek, a törvényhatósági tisztviselők és állami hivatalnokok igen nagy számban jelentek meg s az elnök Velyáczky Gyula kir. táblabíró konstatálja, hogy az alakuló közgyűlés határozatképes.

Az aláírási iven jegyeztek 382-en összesen 570 drb részvényt, a közgyűlés tehát kimondja, hogy megalakul.

Felolvasztatik ezután az alapszabály tervezet, melynek pontjait csekély változással elfogadták. Ekkor következett a tisztikar megválasztása s elnökül közfelkiáltással dr. Beöthy László főispánt választották meg, kinek felkérésére 2 tagú küldöttség ment.

A megválasztott elnököt Velyáczky Gyula kir. táblabíró üdvözölte s felkérte a humánus egyeslet támogatására.

Dr. Beöthy László főispán megköszöni a bizalmat, mely ezen kiváló intelligens testületől, a hivatalnoki kartól kedves előtte. A tisztviselői kart nagyra becsüli s köszönetet mond mindazoknak, a kik a tisztviselői kar anyagi helyzetének könnyítésére ezen szövetkezet létrehozásán fáradoztak. Az elnöki tisztet elfogadja.

Igazgatósági elnökül megválasztották: Léva Zsigmondot. Alkalmasabb egyént alig is érhetett volna e tiszt. Az igazgatóság tagjai lettek: Hraniczky Károly, Talár Zoltán, Hollóssy Géza, Petry Gyula, Kovalszky Kálmán, Csák Máté, Kutka Géza és Fonorán Lukács.

A felügyelő bizottság tagjai: Krüger Viktor, Kovács Béla, Fűredy László. Póttagok: Kovács Dénes és Elhal Hugó.

A szövetkezet, ha a részvények kétharmada befizettetett, megnyitja áruházát s addig is a tagok részére valamely kereskedésben áruszállítást fog kieszközölni.

A szövetkezeti üzletlétesítésre a f. szövetkezet 7000 koronát fog felvenni. Mindezek megtételére, valamint a további szervezésre az igazgatóságot felhatalmazza a közgyűlés.

Végül a közgyűlés köszönetet szavaz az előkészítő bizottság elnökeinek: Rutter Emil posta és táv. tanácsosnak és Bary József kir. törvényszéki bírónak.

Orsz. gazd. Egyesület gyűlése. Az O. M. G. E. vasárnap tartotta évi rendes közgyűlését Dessewffy Aurél gróf elnöklété alatt.

Dessewffy gróf elnöki megnyitásban hű képet rajzolta nehéz gazdasági és politikai helyzetünknek s a gazdák kívánságait és óhajtásait ismertette. Megköszönte egyben a közgyűlésen jelenlevő Darányi Ignác földmívelésügyi mi-

niszternek a gazdák érdekében kivívott eredményeit s jelezte, hogy a gazdaközönség mindenkor elismeréssel fog nevérol megemlékezni azokért az érdemeiért, a melyeket a gazdák érdekében való üdvös működésével szerzett.

Miklós Ödön emlékbeszéde szép és tartalmas volt. Sok szeretettel és ékesszólással emlékezik meg hajdani főnökéről, beszédének hatását azonban nagyon megkisebbitette az, hogy Bethlen András jellemzése közben apró oldalvágásokkal illetve a jelenlévő földmívelésügyi minisztert, a kinek pedig — mint a mai ülésen látszott — szinte megingathatatlan a népszerűsége a gazdák között. Ezen a kis disszonancián kívül, a melynek annyi volt az eredménye, hogy Miklós Ödön emlékbeszéde után csak nagyon gyéren hangzott a gyűlés tetszésnyilvánítása, egész ünnepi kedvben folyt le a gazdák országos ülése, a melyen a vezető férfiak, maga a miniszter is magyar atillában jelentek meg.

Több adminisztratív ügy elintézése után a közgyűlés véget ért. Előbb azonban Hagara Viktor dr. a közgyűlés nevében az elnökségnek és az egyesület tiszti karának fáradhatatlan és eredményes működéséért köszönetét fejezte ki.

Ker. fogyasztási szövetkezetek központja. A ker. fogyasztási szövetkezetek, melyek száma már 190-re rug, külön központot óhajtának létesíteni. E célból a napokban a fővárosi és vidéki fogyasztási szövetkezetek képviselői közül — mint a Társulati Ertesítő írja — számosan voltak jelen egy értekezleten, melyen egyértelműleg hangoztatták az országos központ megalakításának szükségességét. E felett azonban még a jövő héten tartandó értekezlet fog határozni.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 28-én

Magyar aranyjáradék 4%	119.75
Magyar koronajáradék	97.75
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasúti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	95.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	158.—
Tiszabályozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.—
Osztrák járadék papírban	100.75
Osztrák járadék ezüstben	100.70
Osztrák korona járadék	120.—
Osztrák járadék aranyban	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.—
Osztrák magyar bankrészvény	910.—
Magyar hitelbankrészvény	388.50
Osztrák hitelintézeti részvény	358.80
Osztrák-magyar államvasúti részvény	357.40
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	953.—
Német birodalmi márka	58.95
London vista	120.55
Párisi vista	47.60
20 márkás arany	11.78

A központozásért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

COAKS

tartós fűtésre legalkalmasabb és legjutányosabb tüzelő anyag.

Meidinger és egyéb töltőkályhák fűtésére legjobb a **gáz-coaks**, mert a sulyosabb és ezáltal drágább mile coaks (Meiler Coaks) sokkal nehezebben gyűl meg.

A coaks ára nálunk **2 frt** métermázsánként.

Ha 250 kilós részletekben rendeltetik meg a coaks, akkor **métermázsánként 14 kr. fuvardíjért házhoz szállítjuk** a város belterületén.

Gázfogyasztóinknak kedvezményt nyújtunk a **coaks** vásárlásánál, a mennyiben, ha egyszerre legalább **250 kilót rendelnek meg, akkor nekik fuvarbért nem számítunk.**

Nagyvárad, 1898. októberben.

Nagyvárad **légszeszgyár:**
Az igazgatóság.

